

อดิศร สุวรรณ

นิติกร. กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานอธิการบดี
มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พรากพี่ยาว

๒๕๖๕

ปัจจุบันสังคมไทยมีปัญหาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทางเพศเกิดขึ้นมากมาย ดังที่เราสามารถพบเห็นกันได้ตามหน้าหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต คลิปวีดีโอ และสื่ออื่นๆ อีกหลายรูปแบบ จนแทบจะกลายเป็นเรื่องปกติเคยชินกันแล้ว และมิให้เห็นกันเกลื่อนจนกลายเป็นค่านิยมของวัยรุ่นไทยไปโดยไม่รู้ตัว เช่น เรื่องของการ แต่งตัวแบบนุ่งน้อยห่มน้อย ซึ่งเรามักจะพบว่า ปัจจุบัน นักศึกษามีค่านิยมที่ใส่ กระโปรงสั้นมากขึ้น ใส่เสื้อที่รัดให้เห็นสัดส่วนของร่างกายมากขึ้น สิ่งเหล่านี้ ล้วนแล้วล่อตาล่อใจเพศชาย และสามารถเป็นต้นเหตุของปัญหาทางเพศได้ทั้งสิ้น

แต่ปัญหาเรื่องเพศก็มีได้เกิดขึ้นเฉพาะแต่กับวัยรุ่นเท่านั้น ปัญหาเรื่องเพศ สามารถเกิดได้กับกลุ่มบุคคลทุกเพศทุกวัย ตัวอย่างที่เห็นได้ชัด คือ บริษัทเอกชน มักจะเกิดกรณีปัญหาขึ้นระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง โดยนายจ้างจะใช้อำนาจบริหาร ให้คุณให้โทษที่ตนมีอยู่ แสวงหาโอกาสล่วงละเมิดทางเพศของลูกจ้างด้านต่างๆ เช่น การใช้สายตา วาจา ตลอดจนถึงขั้นลวนลามจับเนื้อต้องตัว เป็นที่อึดอัดแก่ลูกจ้าง ผู้ซึ่ง ต้องตกอยู่ภายใต้อำนาจครอบงำนี้ หากไม่ยินยอมหรือขัดขืน ก็จะส่งผลกระทบต่อหน้าที่การงาน ทำให้ไม่สามารถก้าวหน้าต่อไปได้

ไม่ว่าในสถานศึกษา ก็มีปัญหาทำนองเดียวกันนี้ อาทิเช่น ครู อาจารย์ กระทำ การล่วงละเมิดทางเพศกับลูกศิษย์ของตน หรือการล่วงละเมิดทางเพศระหว่างผู้บังคับบัญชากับ ผู้ใต้บังคับบัญชา ดังจะเห็นได้จากกรณีที่เคยเป็นข่าวโด่งดังมาแล้วเมื่อหลายปีก่อน

หลายๆ คนอาจเข้าใจว่า การกระทำที่จะเป็นความผิดได้นั้น จะต้องเป็นกรณีที่ใช้กำลัง บังคับ ชูเชิญ หรือละเมิดสิทธิ เท่านั้น แต่ในทางกฎหมายแล้ว แม้จะเป็นกรณีที่ผู้กระทำและผู้ถูก กระทำทั้งฝ่ายเต็มใจหรือสมัครใจกระทำ หรือที่พูดให้เข้าใจง่ายในภาษาทั่วไปว่า “ยินยอม” ก็ยังเป็น ความผิดทางอาญาได้ หนึ่งในหลายกรณีนั่นก็คือ การพรากผู้เยาว์

เราจึงควรมาทำความเข้าใจในถึงหลักกฎหมายในเรื่องความผิดฐานพรากผู้เยาว์นั้น ซึ่งตาม ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 319 ได้บัญญัติองค์ประกอบของความผิดไว้โดยมีเนื้อหา ดังนี้

“ผู้ใดพรากผู้เยาว์อายุกว่าสิบห้าปี แต่ยังไม่เกินสิบแปดปี ไปเสียจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล เพื่อหากำไรหรือเพื่อ การอนาจาร โดยผู้เยาว์นั้นเต็มใจไปด้วย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ สองถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สี่พันบาทถึงสองหมื่นบาท ผู้ใด โดยทุจริต ช้อ จำหน่าย หรือรับตัวผู้เยาว์ซึ่งถูกพราก ตามวรรคแรก ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้พรากนั้น”

จากบทบัญญัติข้างต้น ประการแรก คงจะต้องทำความเข้าใจกับความหมายของคำว่า “ผู้เยาว์” ในภาษากฎหมายกันก่อน อย่าเพิ่งสับสนกับคำว่า “บรรลุนิติภาวะ” ซึ่งเป็นกรณีที่ กฎหมายกำหนดเรื่องความสามารถของบุคคล โดยกำหนดอายุของผู้ที่สามารถทำนิติกรรมได้ด้วย ตนเองโดยมิต้องขอความยินยอมจากบิดามารดา หรือที่เรียกว่า ผู้แทนโดยชอบธรรม โดยกำหนด ไว้ที่ 20 ปีบริบูรณ์ แต่คำว่า “ผู้เยาว์” ในทางกฎหมายอาญานั้น กำหนดว่าจะต้องเป็นบุคคลที่มี อายุตั้งแต่ 15 ปี จนถึงอายุ 18 ปี แต่ถ้าหากเป็นกรณีที่บุคคลนั้นมีอายุต่ำกว่า 15 ปี ในทาง กฎหมายอาญา จะเรียกว่า “เด็ก” ซึ่งการกระทำความผิดฐานพรากเด็ก จะมีอัตราโทษที่หนักกว่า สำหรับผู้ที่มีอายุเกิน 18 ปีแล้ว กฎหมายถือว่าบุคคลดังกล่าวสามารถคิดตัดสินใจเองได้ แล้ว จึงมิได้บัญญัติไว้เป็นความผิด แต่ทั้งนี้ แม้จะไม่ใช่ความผิดฐานพรากผู้เยาว์ ก็อาจจะเป็น ความผิดในเรื่องอื่นๆ ได้ เช่น ความผิดฐานอนาจารตามประมวลกฎหมายอาญา หรือแม้กระทั่ง เป็นความผิดวินัยร้ายแรง ฐานเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง หรือเป็นความผิดจรรยาบรรณ กรณีที่ผู้กระทำความผิดรับราชการ

ปัญหาสำคัญคือ คนส่วนใหญ่มักเข้าใจว่า เมื่อเกิดจากความยินยอมแล้วการกระทำนั้น ย่อมไม่เ็นความผิด เช่น ผู้หญิงเต็มใจไปกับเราเอง หรือผู้หญิงมาหาเราเอง จะผิดได้อย่างไร อยากให้สังเกตคำที่บัญญัติไว้ในตอนท้ายว่า “โดยผู้เยาว์นั้นเต็มใจไปด้วย” จึงเห็นได้ว่า กฎหมาย อาญามุ่งที่จะคุ้มครองบุคคลซึ่งอาจจะถือว่ายังขาดวุฒิภาวะหรือประสบการณ์ในการใช้ชีวิต ดังนั้น แม้จะมีความสัมพันธ์ทางเพศโดยมิได้ใช้กำลังหรือชูเชิญด้วยประการใดๆ แม้แต่นิดเดียว ก็มีความผิด ตามกฎหมายด้วย จุดนี้เองที่ทำให้หลายๆ คนตกเป็นจำเลยในคดีอาญามากแล้ว และเหตุผล ที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ คดีพรากผู้เยาว์นั้น ผู้เสียหายไม่ใช่ตัวผู้เยาว์ที่ถูกพรากไป แต่เป็น ตัวบิดามารดาหรือผู้ปกครองหรือผู้ดูแล ซึ่งมีอำนาจปกครองบุตรผู้เยาว์ต่างหาก

ดังนั้น แม้ตัวผู้เยาว์จะไม่เอาเรื่องหรือได้เจรจากดลงยอมความกับตัวผู้เยาว์แล้วก็ตาม ก็หาพยานไปไม่ ดังจะเห็นตัวอย่างได้จากคำพิพากษาฎีกาที่ 1627/2539 ซึ่งข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้เสียหายไม่ได้พักอาศัยอยู่กับมารดาเพราะมารดาเป็นผู้นำไปฝากให้อยู่กับผู้อื่น ก็ยังถือว่ายังอยู่ ในอำนาจปกครองของมารดา การที่จำเลยที่ 1 พาผู้เสียหายโดยมารดาของผู้เสียหายไม่ได้ยินยอม เป็นการล่วงอำนาจปกครองของมารดาผู้เสียหายแล้ว ถึงแม้ผู้เสียหายจะสมัครใจยินยอมก็ตาม การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานพรากผู้เยาว์

อีกปัญหาหนึ่งก็คือ คำว่า “พราก” มีความหมายว่าอย่างไร การกระทำอย่างไรถือว่าเป็น การพราก ลองมาดูความหมายกัน โดยมีคำพิพากษาฎีกาที่ 2858/2540 ได้อธิบายความหมาย ของคำว่า พราก เอาไว้ว่า การพาไปหรือแยกเด็กออกจากความปกครองดูแล แม้จะชักชวนแนะนำ เด็กให้ไปกับผู้กระทำผิด โดยมีได้หลอกลวงและผู้เยาว์เต็มใจไปด้วย ก็เป็นความผิดได้

เพื่อให้เกิดความชัดเจน เราลองมาดูตัวอย่างที่เป็นข้อเท็จจริงกัน คำพิพากษาฎีกาที่ 1065/2523 ผู้เยาว์ได้รับอนุญาตจากผู้ดูแลให้ไปดูภาพยนตร์ ภาพยนตร์เลิกแล้ว ผู้เยาว์พบกับจำเลย จำเลยกับผู้เยาว์พากันไปร่วมประเวณีที่กระท่อมด้วยความสมัครใจ แล้วยกกันกลับบ้าน แม้ว่าบ้านผู้เยาว์กับกระท่อมจะห่างกันเพียง 90 เมตร และผู้เยาว์อยู่กับจำเลยที่กระท่อมเพียง 5 ชั่วโมงก็ตาม ถือได้ว่าจำเลยรบกวนสิทธิหรือแยกสิทธิของผู้ดูแลในการควบคุมดูแลผู้เยาว์ไปจากความปกครองของผู้ดูแลแล้ว

ประการสุดท้ายก็คือ การพรางผู้เยาว์ในกรณีที่ผู้เยาว์ยินยอมหรือเต็มใจไปด้วยนั้น จะต้องประกอบด้วยเจตนาพิเศษ หรือจะเรียกว่า จุดประสงค์หรือเป้าหมายก็ได้ นั่นก็คือ เพื่อหากำไรหรือเพื่อการอนาจาร กล่าวคือ จะเป็นความผิดฐานพรางผู้เยาว์ตามมาตรานี้ได้ จะต้องเป็นการพรางไปเพื่อหากำไรหรือเพื่อการอนาจาร คำว่า “เพื่อหากำไร” ก็หมายความว่าหาประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน เช่น พรางผู้เยาว์เพื่อเอาไปเป็นขอทาน พรางผู้เยาว์เพื่อนำไปขายเป็นทาสใช้แรงงาน เป็นต้น ส่วนคำว่า “เพื่อการอนาจาร” นั้น หมายความว่า การกระทำใดๆ ที่ไม่สมควรในทางเพศต่อบุคคลอื่น โดยพิจารณาจากสภาพของสังคมและวัฒนธรรมของคนไทยเรา ดังนั้น การกอด จับ ลูบ คล้ำ และอะไรๆ ที่มากกว่านั้น ก็ล้วนแล้วแต่อยู่ในความหมายของคำว่าอนาจารทั้งสิ้น

และแค่เพียงพรางไปโดยมีจุดประสงค์หรือเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่งดังกล่าว โดยเพียงแต่มีพฤติการณ์แวดล้อม ว่าการพาผู้เยาว์ไปในลักษณะที่บุคคลทั่วไปพอจะเข้าใจได้ว่า ผู้นั้นต้องการจะพาตัวผู้เยาว์ไปหากำไรหรือไปทำอนาจาร ก็เป็นความผิดฐานพรางผู้เยาว์สำเร็จแล้ว แม้จะยังไม่ได้ขายหรือกระทำอนาจารแก่ผู้เยาว์ ก็ตาม

สิ่งหนึ่งที่อยากอธิบายก็คือ คำว่าความผิดสำเร็จ หมายความว่า ความผิดได้เกิดขึ้น มาสมบูรณ์ครบองค์ประกอบความผิดตามกฎหมายแล้ว ดังนั้น การกระทำใดๆ ที่เกิดขึ้น ในภายหลัง แสดงความรับผิดชอบในสิ่งที่ได้ทำลงไป เช่น การจ่ายเงินชดเชยกันเป็นหมิ่น เป็นแสน ก็ไม่สามารถลบล้างความผิดที่เกิดขึ้นมาแล้วได้ อย่างมากก็ช่วยให้โทษที่จะได้รับเบาบางลงไปเท่านั้น

สรุปว่า ความผิดฐานพรางผู้เยาว์นั้น บิดามารดาหรือผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเท่านั้น ที่เป็นผู้เสียหาย และการพรางนั้นแม้ว่าจะไม่มีการบังคับขู่เข็ญหรือผู้เยาว์ยินยอมไปด้วยเองก็ตาม ถ้าได้พาไปเพื่อหากำไรหรือเพื่อการอนาจารแล้ว ก็ยังเป็นความผิดอยู่ดี ในทางกลับกัน ในกรณีที่ผู้เยาว์ไม่เต็มใจไปด้วย ผู้พรางย่อมมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา โดยมีต้องคำนึงว่าผู้พรางมีเจตนาที่จะหากำไรหรือเพื่อการอนาจารแต่อย่างใด

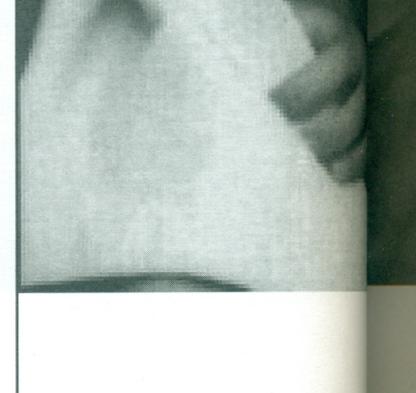
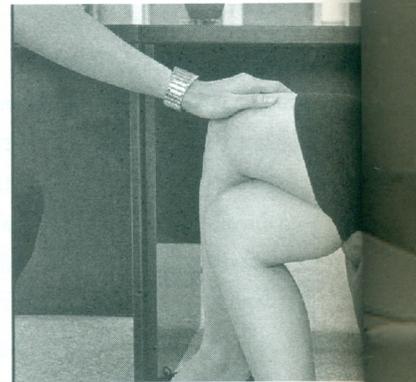
ย้อนกลับไปถึงกรณีอาจารย์กับลูกศิษย์ ที่เคยเป็นข่าวมาแล้ว แม้โดยมากนักศึกษามหาวิทยาลัยในสถาบันอุดมศึกษา มักจะมีอายุเกิน 18 ปีแล้ว อาจจะไม่เข้าหลักเกณฑ์ฐานความผิดในเรื่องพรางผู้เยาว์ ก็ตาม แต่การกระทำครั้งเดียวกันนี้ อาจารย์ผู้กระทำก็จะต้องรับผิดชอบทางอาญาฐานอื่นอยู่ อาทิเช่น ความผิดฐานอนาจาร ความผิดต่อเสรีภาพ และหากผู้กระทำรับราชการด้วยแล้ว อาจถูกตั้งกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงและจรรยาบรรณด้วย เพราะวินัยและจรรยาบรรณเป็นเรื่องของการบริหารงานภายในหน่วยงาน เมื่อมหาวิทยาลัยทราบเรื่อง ก็จะดำเนินการตั้งคณะกรรมการสอบสวนขึ้นมาพิจารณาทันที

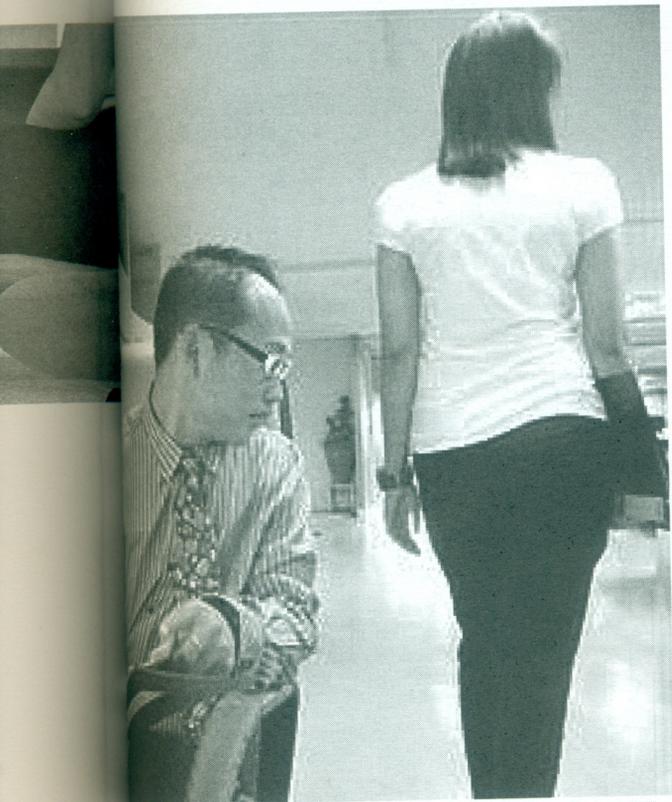
ในส่วนของจรรยาบรรณนั้น ปรากฏในข้อบังคับมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ว่าด้วยจรรยาบรรณข้าราชการและพนักงานมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2552 ดังนี้

ข้อ 15 “การกระทำผิดจรรยาบรรณของข้าราชการและพนักงานมหาวิทยาลัย ดังต่อไปนี้ให้น้อยให้ถือว่าเป็นการกระทำผิดจรรยาบรรณอย่างร้ายแรง และเป็นความผิดวินัย...

(2) ล่วงละเมิดทางเพศหรือมีความสัมพันธ์ทางเพศกับนักศึกษาซึ่งมิใช่คู่สมรสของตน...”

คำว่า “การล่วงละเมิดทางเพศ” เป็นการกระทำที่ไม่ได้เกิดจากความยินยอมหรือเต็มใจ อาจถูกบังคับ ขู่เข็ญ หรือกระทำด้วยประการใดๆ ที่ทำให้ผู้ถูกรกระทำอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ ซึ่งลักษณะการกระทำของอาจารย์ดังกล่าว นักศึกษามีได้เต็มใจ

แต่จำเป็นต้องกระทำเพราะถูกบังคับโดยอำนาจของความเป็นอาจารย์ จึงเห็นได้ชัดว่าเป็นการล่วงละเมิดทางเพศ อันเป็นการกระทำที่ผิด จรรยาบรรณอย่างร้ายแรงและเป็นความผิดวินัย

แต่อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตที่น่าสนใจอยู่ประการหนึ่ง คือ แม้ตัวนักศึกษาเองจะยินยอมหรือเต็มใจด้วยกับอาจารย์ผู้กระทำ อาจารย์ก็ยังคงไม่พ้นความรับผิดชอบทางจรรยาบรรณอย่างร้ายแรงกรณี นี้อยู่ เพราะการมีความสัมพันธ์ทางเพศกับนักศึกษาซึ่งมิใช่คู่สมรสของตนตามข้อบังคับดังกล่าว นั้น มิได้สนใจว่าผู้ถูกกระทำจะเต็มใจหรือยินยอมหรือไม่ เหมือนดังเช่นการล่วงละเมิดทางเพศ

นอกจากถูกสอบสวนทางจรรยาบรรณแล้ว ยังต้องพิจารณาโทษทางวินัยอีกด้วย ซึ่งตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน ในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 และข้อบังคับมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของพนักงานมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2551 ข้อ 35 วรรคสอง ต่างบัญญัติข้อพิจารณาที่เกี่ยวข้องไว้ตรงกันว่า

“...การกระทำผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุกโดยพิพากษา ถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ หรือกระทำการอื่นใดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว อย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง...”

คำว่า “ผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง” หมายถึง การกระทำ ที่มีลักษณะเป็นการทำให้เสื่อมเสียเกียรติของตำแหน่งหน้าที่ราชการ และสังคมโดยทั่วไปรังเกียจการกระทำดังกล่าว ทั้งนี้ โดยผู้กระทำมีเจตนา ซึ่งผู้ดำรงตำแหน่งเป็นถึงอาจารย์ บุคคลทั่วไป ในสังคมย่อมไว้วางใจและให้เกียรติบุคคลที่อยู่ในฐานะอาจารย์ เป็นบุคคลที่มีคุณค่าอย่างสูง ควรค่าแก่การเคารพนับถือ จึงต้องวางตัวและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้อื่น การกระทำในลักษณะ ชูเชิญ บังคับ เพื่อล่วงละเมิดทางเพศ โดยอาศัยอำนาจที่ตน เป็นอาจารย์บังคับลูกศิษย์ ถือเป็นเรื่องที่ชั่วร้ายอย่างรุนแรง เป็นอย่างมาก ดังนั้น การกระทำดังกล่าว จึงเป็นความผิดวินัย อย่างร้ายแรงด้วย ซึ่งทราบกันดีอยู่แล้วว่า โทษทางวินัยอย่างร้ายแรง ก็จะมีปลดออก และไล่ออก เท่านั้น

ผู้เขียนอยากจะเป็นข้อคิดเตือนใจก่อนที่จะตัดสินใจ ทำอะไรลงไป เพราะเมื่อทำไปแล้ว ผลที่ตามมามันก็แก้ไม่ได้ ถูกดำเนินคดีไปก็เสียทั้งเวลา ชื่อเสียง ประวัติ อาจถึงขั้นติดคุก ติดตารางและไม่ใช่ว่าเฉพาะผลในทางคดีอาญาเท่านั้น แต่จะมีผลกระทบในหน้าที่การงานด้วย เพราะการถูกสอบสวนทางวินัย และทางจรรยาบรรณ แม้ว่าผู้ถูกกระทำจะไม่ตั้งใจเอาความเลย ก็ตาม

